

Roč. 1930 »POZNÁNÍM K PRAVDĚ« Čís. 5.

Jan Ev. Urban O. F. M.

KATOLICKÁ AKCE

Cena Kč 1.—

NAKLADATELSTVÍ
KROPÁČ & KUCHARSKÝ - PRAHA I.

U sv. Václava ve St. Dejvicích. Je tomu právě rok, co se usadily první sestry III. řádu sv. Františka v opuštěných místnostech při kostelíku sv. Václava ve Starých Dejvicích, odkud odešly nedávno před tím hluchoněmé děti. Je to začátek činnosti III. řádu v laickém apoštolátě u nemocných, chudých, u dětí v besídkách a útulcích a při prozatímních kaplích. Sestry žijí společně podle tří evangelických rad a skládají osobní tři sliby, zůstávajíce právně terciářkami. — Za tento rok se rozšířila činnost již do dalších pěti stanic (Spořilov, Sv. Jan pod Skalou, Skalice u Litoměřic, St. Boleslav a Police n. Met.), kam byly sestry buď jinými činiteli povolány, buď je tam poslal sám III. řád do svých vlastních domů. Dnes vede Laický Apoštolát III. řádu celkem 2 útulky, 2 kolonie, 14 besídek, 2 kaple na pražské periferii; vyřídil za tento rok od 7. října 1929 do 12. září 1930 12.070 případů (ošetřování nemocných, návštěvy, podpory chudobným, různé žádosti, dopisy, cesty atd.). — Laický Apoštolát III. řádu je veden z „Ústředí III. řádu, Praha II., 753.“ — Kéž najde hodně obětavých žen, které by chtěly celý život věnovat apoštolské práci!

Po všem, co se u nás psalo, píše a děje in puncto Katolické akce, se zdá, že nutno důrazně upozorniti na tyto okolnosti: Katolická akce není nikterak problémem, aby se mohlo a smělo uvažovat, zda jest nutnou, zda jest oportunní, zda se dá provést a podobně. — *Uvědomme si, že svatý Otec ji nařídil a že považuje každého katolíka za zavázána, aby se jí zúčastnil.* Z toho plyne další postřeh, že vyhlášením této povinnosti nastává *skutečný převrat* v dosavadní pastoraci, a že pro katolíka nemůže o faktu tohoto převratu býti pochybností! —

Pochybuje-li někdo o pravdivosti těchto slov, pak viní sv. Otce z přehánění, neboť tyto zásady pronesl a prohlásil, že *nastává skutečně nová éra v způsobu pastorace.*

Protože by se zdálo, že pojednání o pastoraci se nehodí do rámce této sbírky a že je to věc, o níž není vhodno mluvit laikům, upozorňuji, že podle vůle Náměstka Kristova *mají laici tak veliký podíl* na apoštolátě hierarchickém, že jest nutno jim zřetelně říci, jaký úkol jim nyní připadá, co jest *jejich povinností* a tedy je seznámiti s úkolem kněze v budoucí době, ovšem, pokud a kde má tento úkol styčné body s laickou pomocí.

Zdůraznil-li jsem, že nastává nové období a nové cesty pastorační, pak chci to odůvodnit:

Již pohled na nesmírný rozmach socialismu, nevěry a odpadů od víry, na nové životní poměry: velkoměsto, továrny, spolky, periferie, dokazují, že přece nemůžeme ustrnout na tom, čím jsme drželi věřící u Boha před padesáti lety.

Ale chci mluvit naprosto přesně a proto asi nejlépe vynikne tato změna srovnáním:

Dosavadní duchovní správu lze nazvat *vyčkávací*: Středem osady byla farní budova a kdo něco od kněze potřeboval, došel si k němu. Kněz byl pohotově ve zpovědnici, kněz hlásal slovo Boží na kazatelně, chodil pravidelně do školy, byl-li zavolán šel k nemocnému, požehnal sňatek toho, kdo o to požádal, pokřtil dítě, které mu bylo přineseno. Nad to v poslední době se zúčastnil, ale již z osobní iniciativy, nikoli oficiálně, charitativních zájmů, staral se o mládež v družinách, ve spolcích byl též činný, ale — a to jest zdůrazniti — nikoli z povinnosti, ani s vědomím, že by to byla řádná duchovní správa a část povinné pastorače, nýbrž z vycítěné potřeby a tehdy, chtěli.

Tento způsob byl za minulých poměrů pochopitelný a celkem stačil.

Ale přišel socialismus, přišly noviny, hnutí protináboženské, laické zákony o sňatku, o rozluce atd. a lid již kněze nepotřeboval v mnoha případech, kdy dříve k němu šel aspoň několikrát za život. A tak se docela odcizil knězi, církvi a tím i Bohu.

Pravím, že nastal převrat: Methoda pastorační v budoucnosti, má-li se aspoň zarazit postup nevěry, musí a má býti *vyhledávající!*

Nuže, v tom je tato nová metoda také sta-

rou. Vzpomeňme: Evangelický pastýř, jdoucí za svou ovečkou, vzpomeňme na apoštoly, jdoucí od města k městu, dům od domu, jak obražejí duše ke Kristu a ihned z nich dělají své pomocníky, nové apoštoly!

Kněz napříště se nemůže spokojit s čekáním, že ho někdo vyhledá, neboť je faktum, že by nikdo nepřišel, alespoň nepřišel ten, kdo by právě měl přijít a kdo by ho právě nejvíce potřeboval, ten, kdo nejde do kostela, do školy, do farní kanceláře.

V tom tedy spočívá tento základně nový směr: A protože každý jiný kulturní směr, i politický, má dnes spousty exponentů a „apoštolů“, není možno, aby kněz na tuto vyhledávací práci stačil sám; musí mít pomocníky, kteří převezmou onu část práce pastorační, která je nesmírně důležitou, ano, nevyhnutelnou, a na kterou není potřeba kněžského svěcení.

Považme: Není jen povinností kněze sloužit mši svatou pro ty farníky, kteří mu přijdou do kostela, jen ty zpovídat, jen ty děti učit, které mu zůstaly na náboženství, atd., kněz má daleko větší povinnosti, které jsou posvěceny apoštolskou a evangelickou tradicí a při nichž se musíme do krvava stydět, že nám je převzali naši nepřátelé!

Svatou povinností kněze jest: starost o mládež, péče o nemocné (má vědět o všech nemocných, aspoň katolících, své osady), péče o sociálně slabé (aby jim pomohl k místu, do nemocnice, chudobince, jinak je zachytí podniky proticírkevní), péče o nepokřtěné děti, o katolíky žijící v pseudomanželství, o učně, o dívky, jichž ctnost je v nebezpečí, o kněžská

povolání atd. — Hle, jak nesmírně se šíří kněžské působení povinné pod tímto zorným úhlem. A že je to povinnost, dosvědčují evangelia (Jan 10., 1.—16., Luk. 9., 1.—2., Luk. 15., 1.—7.), epištoly („Všem vším jsem se stal“, Skutky apoštolské, kap. 6.) a mnohé a mnohé výroky sněmů církevních.

Avšak, co s tím, má-li osada — jako ku př. v Praze — přes 50.000 duší? Co s tím, je-li kolem Prahy nepřehledný pás domů, chalup a bud, v nichž bydlí desetitisíce lidí, kteří mají kostel vzdálen přes hodinu a nikdy ani naň nevzpomenou?

Zde se tedy jeví ona absolutní nutnost pomoci každého věřícího, muže, ženy, mladíka, dívky! Tím jsme u pravého pojmu Katolické akce, o níž se už dosti psalo, ale při níž se podivuhodně zapomínalo na ony vlastnosti, které jsou v ní podstatné, nebo se aspoň příliš povrchně přecházely. Budiž mi dovoleno jednou větou vyjádřiti tyto podstatné znaky: *Katolická akce jest soustavná, trvalá, organisovaná, nepolitická spolupráce laiků s kněžstvem na obraně, šíření a prohlubování svaté víry a života podle ní pod naprostou odvislostí od řádné duchovní správy.*

Tím jsme zdůraznili, že není spolkem, nýbrž jest pojítkem všech ostatních spolků a katolických podniků, — že se nevyčerpává pořádáním nějakých jednotlivých akcí, poutí, slavností, misíí a pod., — že se liší od dřívější horlivosti křesťanské soustavností a organisací, a hlavně: že její hlavou jest farář, který má v ní nejdůležitější místo a bez jehož činnosti každé jiné její organisování jest jen přípravné a necelé.

Hledíce na naše poměry, v nichž jednak se nedostává na mnoha místech naprosto katolických pracovníků, takže faráři resignovaně tvrdí, „že se nedá nic dělat“, jednak, že máme již různé kulturně-náboženské spolky, které svou činností si zasluhují úcty a musí být v Akci respektovány, to jest, musí se jim vykázat řádně a zřetelně jejich místo, aby se podle svých tradic mohly uplatnit a své zkušenosti a činnosti zvýšiti, o spokojenost práce a systém, můžeme směle tvrditi, že se dá všude aspoň něco dělat, — a to je konečně podstata Katolické akce — a že to, co se uvádí a o čem chceme podat krátký orientační náčrtek, jest jen ideálem a cílem, kam chceme jednou dojít, nikoli skutečností, kde bychom snad musili hned být.

Nyní můžeme již zvlášť uvažovati.

O co jde?

1. Kněz má znáti své: „Znám své (ovečky)“ (sv. Jan).

2. Farníci mají nějakým způsobem přijít do styku s knězem, t. j. s církví. „A znají mě mé.“

3. Jedná se při nejmenším o zaražení postupu nevěry, potom o ovládnutí veřejného mínění.

To jsou konkrétní zásady, k nimž mají pomoci knězi laici svou pomocí, které se dává krásné jméno *laického apoštolátu* nebo (podle Skutků apoštol.) *diakonátu*.

Celou tuto výpomoc možno rozdělit pro přehled (nebo také pro útěchu, že nelze hned všeho dosáhnout) na *Apoštolát přípravný* a *vlastní*.

Hlavním momentem přípravy jest výchova laiků-apoštolů,

kartotheka (seznam duší a poznámky o nich), finanční zajištění.

K předním činitelům vlastního apoštolátu dlužno počítati:

organisace farních horlitelů a důvěrníků,

farní výbor,

farní věstník

a mnoho jiných odborných složek, které se podle možnosti samy vyvinou v jednotlivých farnostech různě, jichž středem a pojítkem však jest vždy farní výbor.

Tím jsme u hlavní otázky a konečně nej= důležitější:

Jak začít někde s Katolickou akcí?

Postup začáteční bude všude stejný, a to nutně, neboť plyne z celé věci zcela přirozeně.

Ihned však upozorňuji, že právě podle tak mnohotvárných poměrů na rozličných místech bude časová vzdálenost mezi jednotlivými zde naznačenými body tak různá, že někde bude od jedné akce ke druhé cesta několika týdnů, jinde se bude postupovati při trpělivosti a vy= trvalosti od jednoho ke druhému celá léta!

I na nábožensky nejhorším místě a při po= měrech nejzoufalejších nebude moci farář ji= nak začítí než úvahou: „Kolik mám na osadě lidí, kteří jsou ještě věřícími a konají nábo= ženské povinnosti?“ —

Odpověď dopadne nejsmutněji asi: „Nemám naprosto nikoho!“ (Což snad nebude nikde.) Nebo v případě o něco lepším: „Mám tu tři, pět takových lidí mezi sty odpadlíků a ne= věrců.“

Na tyto kněz omezí celou intenzitu své pas= torace. Nemůžeme zde mluvit o tom, jakým

způsobem se s nimi sblíží a jak je získá pro pomoc, — to nepatří do laického časopisu, — ale v těchto několika lidech jest jeho zárodek laické výpomoci a v nich leží celá Katolická akce pro něho. Nemá-li však vůbec nikoho, pak začne *hledat*, po případě si trpělivě získá několik *maličkých* a těm věnuje celou péči a z nich si pomalu vychovává budoucí pomocníky. (To je příklad, že příprava na Akci může trvat leta.)

Tato výchova laických pomocníků jest tedy prvním krokem k provedení nového druhu pastorage. Myslím, že nikdo nemůže tvrdit, že se nedá provést tam, kde se opravdu chce. Jest to práce po leta skrytá a zdánlivě neplodná, ale právě proto nutná. Když se jí kněz věnuje i tam, kde nemá nejmenší naděje a kde mu celá osada odpadla, koná dosti a nemůže říci, že se nedá nic dělat. V tom jest dnes na mnohých místech jediná a celá pastorage, a koná-li se, dělá se jí mnoho.

Příprava pak jest dvojí: Duchovní a odborná. První jest nejdůležitější, neboť znamená výchovu celých a obětavých křesťanů, kteří by měli pomáhat. Kněz je hledí přivést k poznání, že pravá víra v Boha nesmí zůstat lhostejnou k osudu bližních, že věřící katolík má dnes povinnost milovat své bližní a proto se starat také o jejich spásu. Aby v nich tohoto ducha (apoštolského) vzbudil, nemá ovšem kněz lepšího prostředku, než se s nimi často stýkat a přivést je ke sv. přijímání. Z toho už každý vidí, jakou cenu mají v osadě bratrstva, družiny a třetí řady, které, — dobře a náležitou péčí vedeny, dodají nejdříve potřebné obětavé lidi, nebo aspoň k pomoci ochotné.

Osobní výchova nebo osobní vliv kněze jest již jakousi odbornou výchovou, která se potom doplní různými kursy. Duchovní výchova vrcholí v exerciích. A pochopitelně, že bude snahou kněze dostat ročně aspoň několik málo mladých lidí s předpokladem jisté finanční podpory na uzavřené exercie.

Odborná výchova (ku př. k vedení besídek, o tisku, o péči o nemocné) jest *druhým stupněm* na cestě ke Katolické akci.

(Aby nevznikla námitka, že se dnes takoví lidé nenajdou, upozorňuji, že se jedná o několik lidí, to jest na osadě venkovské o šest, sedm, — v městě o několik desítek, dvacet, pětadvacet, což jest možno i v nejzamořenějších místech.)

Z těchto získaných katolíků se sestaví organizace farních důvěrníků a horlitelů, a mezi nimi se později najdou i pomocníci pro odborný apoštolát.

Organizace (naprosto ne ve smyslu spolkovém, nýbrž ve významu soustavné činnosti) farních horlitelů a důvěrníků jest jakousi páteří celé farnosti. Jejich úkolem jest, — když jim duchovní správce vykázal určitou část farnosti, jeden dům ve městě nebo několik stavení ve vesnici, — aby v této své části byli jakýmisi kaplany svého faráře: jim jest tato část v ohledu náboženském svěřena, za ni se zvláště modlí, sledují, co se tam děje významného pro náboženský život, všímají si jednotlivců, jejich vyznání, význačných momentů jejich života, pokud mají vztah k náboženství (narození, úmrtí, sňatků, neštěstí, nemocí a p.). Zkrátka: farní horlitelé jsou nejdůležitějšími pomocníky, aby duchovní poznal své osadníky,

— zprostředkují spojení mezi nimi a knězem, připravují místo tam, kam by hned s počátku nemohl vstoupit, přinášejí všem katolíkům ve svém rayonu zprávy od kněze (upozornění na různé přednášky, kázání, pobožnosti, nebezpečí pro víru), zjednávají jim pomoc i sociální tím, že pomocí charitativního odboru opatří jim to, čeho nejvíce potřebují, atd.

Své zkušenosti, — aby nemusili stále zaměstnávat kněze a aby se zjednodušila celá akce, — sdělují farním důvěrníkům — (pokud ovšem věc nespěchá); důvěrníci mají svěže opět několik domů, ku př. jednu ulici nebo jeden blok domů, a sbírají zprávy od horlitelů tohoto okrsku, které pak sdělují s duchovním správcem v týdenní schůzi farního výboru.

Nuže, rozdělení osady a ustanovení horlitelů a důvěrníků jest opět *dalším krokem* na cestě ke Katolické akci. —

Duchovní (a ta jest základem) výchova laiků k apoštolátu musí být individuální: osobním vecením, ve zpovědnici a na exerciích. K této osobní výchově a stavbě vnitřního člověka jsou povolány kláštery a tam jest dnes jejich místo: Dodávají a vychovávají zdatné, v Bohu upevněné a z Boha obětavé lidi. Kláštery nesmějí být samy středem osady, kam by hleděly hromážďovat věřící, nýbrž jejich poslání jest také jen pomocné pro řádnou duchovní správu.

Olbořné výchovy se pak dostává laikům-
apoštolům na různých kursech, které pořádá vyšší jednotka K. a. v některém středisku pro pracovníky z většího okruhu. Jedná se o vý-

chovu katechetů, vůdců besídek, ošetřovatelek, kolportérů, řečníků atd.

Další krok: Rozdělili si farář osadu a svěřili jednotlivé části horlitelům a důvěrníkům, dostává již znenáhla zprávy o jednotlivých osadnících. To jsou první začátky naší základní zásady: *Poznat osadníky!*

Tyto poznatky se nesmějí ztratit a nesmějí se zapomenout!

Co by pomohly, kdyby farář zemřel? Když je přesazen? Pak by musil začínat každý farář znovu a co to znamená při několika tisících lidí, to si můžeme představit. Vždyť tato poznávací práce trvá leta a nikdy není vlastně hotova.

Proto se tyto poznatky zapisují. A pro tyto poznámky jest dnes nejlepším osvědčeným prostředkem

kartothéka.

Řekli jsem, že organizace horlitelů a důvěrníků jest páteří celé pastorace, pak jest kartothéka zbrojnicí, v níž jest obsaženo vše. Kartothéka není jen seznamem duší. Její hlavní význam jest v jejích poznámkách.

Rodí se ovšem pomalu, mění se ovšem stle, ale v ní bude mít farář před očima celou osadu: V ní pozná jak je kdo stár, jaké má povolání, kolik dětí, kam je posílá do školy, kdy dorostou k prvnímu sv. přijímání, aké jsou jeho sociální poměry, jeho potřeby, z aké je rodiny, jak je organizován, co čte, chodí-li do kostela, k svátostem atd. atd. V ní je zkrátka vše, co může mít náboženský význam pro kněze a pro onoho člověka. Kartothéka se pomalu, trpělivě zakládá, doplňuje, opravuje. Její význam je nedohledný a bez ní je duhov

ní správa naprosto nemožná. Jen na to poukazují, jaký má význam, stěhuje-li se někdo z jedné osady do druhé: Farář místa a quo zašle lístek kartothéky faráři ad quem (proto jsou zavedeny stejné oficiální kartothéky) a ten už zná mnoho o svém novém farníku, o němž by třeba jinak ani vůbec nevěděl. Její technická stránka jest též velmi zajímavá a ještě zajímavější její využití, ale to již patří do odborných kursů a vyžaduje i širšího vysvětlení, k němuž zde není místa.

Finanční otázka laického apoštolátu jest otázkou poslední a neméně významu: O to se stará Bůh a důvěra, neomezená důvěra v něho, nekalená lidskou chytrostí a opatrností, zmůže vše. Jest jisto, že je třeba peněz: na exerciční fond, na kartothéku, na tisk Farního věstníku, na tiskopisy, na misie, na podporu chudých a nemocných. Pro peníze už se zanechalo mnoho a mnoho dobrého, které mohlo býti vykonáno. Udati přesně způsob, jak kde dostatí potřebné peníze, nelze pro všechna místa stejně, ale ten, kdo stále jen říká, že lidé na takové věci nic nedají, a ještě nezkusil opravdu pro kostel nebo pro chudé něco udělat, ten musí zde úplně zmlknout a nesmí ani hlesnout proti naprosto jisté zkušenosti mnoha a mnoha světců a všech těch, kteří už opravdu to zkusili a naprosto jistě vědí, že začne-li se opravdu něco dělat buď pro kostel nebo pro chudé, vždy se sejde dost peněz a není nedostatku. To jsou totiž zcela jiné počty a záruky, nad nimiž by se muž světského obchodního ducha chystal za hlavu, ale které jsou velmi dobře zaručeny u Toho, který má nekonečně víc, než rozdál. Ovšem, jakýsi plán

stojící na důvěře, být musí. A tak k povzbuzení jen připomínám berlínského faráře Kallera (nyní apošt. administrátora), jenž ve své katolické osadě asi o 16.000 katolicích dostával ročně na 30.000 M, t. j. asi 240.000 Kč, a to většinou od chudých dělnických rodin. Nebo vzpomínám na mnohé české faráře, kteří i v zamořených osadách sehnali na kostel neuvěřitelně veliké tisíce.

Hlavním zdrojem příjmů bude asi povzbuzení, které farář časem obnoví a práce, kterou lidé musí dříve vidět. Potom se sejde v kostelní pokladničce, při ofěře, při měsíční sbírce, po případě při sbírce s určitým již účelem, tolik, že se tyto potřeby dají uhraditi. Vzpomeňme na zahanbující příklad protestantů (Armáda spásy), kde každý voják se zavazuje, že každého týdne se zřekne ve prospěch dobročinnosti denního výdělků, toho dne jí a pije jen to nejnnutnější, atd. Snad by se i u nás dalo vzbudit nadšení nebo duch obětavosti, že by se někteří věřící dovedli pro věc své víry zřici aspoň jednou nebo dvakrát do roka denního výdělků v tento prospěch. Konečně, komu se tento odstavec zdá příliš optimistický, mohl by mysliti na pořádání některých podniků (přednášek, akademií a pod.), které by mu také něco vynesly, ale jež jsou přece jen kompromisem: Není dost křesťanské, sháněti prostředky pro dobro pomocí zábavy! Snad jen v začátcích. — Kostelní a příležitostné sbírky a osobní oběti kněze s laickými apoštoly budou konečně hlavním zdrojem peněžní pomoci.

Tím jsme poznali zhruba úkoly přípravného apoštolátu.

Duchovní správa tedy si získala a připravila

několik laických apoštolů, farář si opatřil karthéku, již částečně vyplnil tím, co ví o svých osadnících z matrik, osada je již podle počtu těchto apoštolů rozdělena na okrsky jednotlivým svěřené. *To jsou podmínky, aby farář mohl začít s první zásadou: poznávat osadníky.*

Další činnost již můžeme počítat k vlastnímu apoštolátu. Hlavní úkol patří opět organizaci farních horlitelů. Poznamenali jsme, že jsou první pomůckou k poznání farníků, pak nyní zase je můžeme pokládat za nejpravidelnější orgán, jímž farář k osadě mluví a s ní se stýká. Horlitelé donášejí předně všem katolíkům svého rayonu Farní věstník, oznamují jim výslovně mimořádné farní podniky, jako jsou misie, přednášky, slavnosti, seznamují je s katolickými spolky na farnosti, poradí jim, kam se mají obrátit v případě nemoci, nouze, neštěstí (farní dobročinnost), upozorní je na nebezpečí pro děti, opatří jim děti v čas zaměstnání (do farní opatrovny!), jak o tom bude ještě delší poznámka na svém místě.

Jádro a důvod tohoto celého postupu a plánu jest v *osobním* styku laických apoštolů s jednotlivci. Tam, kde by třeba Farní věstník nebo jiné pozvání zahodili nebo přehlédli, osobním upozorněním a zdůrazněním dosáhne se aspoň pozornosti, nevzbudí-li se dokonce zájem. Případně i různé námítky a dotazy může osobní styk ihned vyjasnit.

Ústředním orgánem a srdcem celé Akce jest *farní výbor*.

Jeho složení: Hlavou jest farář. Farní výbor jest jeho *poradním* sborem. Schází se jednou týdně a jsou v něm všichni *důvěrníci* (kteří

mají na starosti několik horlitelů a od nich sbírají zprávy o jednotlivých domech a rodinách, rozdávají jim Farní věstník, oznamují jim vzkazy farářovy atd.) Do farního výboru patří dále předsedové náboženských spolků ve farnosti, předsedové a nebo zástupci různých odborů Katol. akce (školského, tiskového, ošetrovatelského, sociálního nebo charitativního), zástupci katolických škol (kde jsou) a konečně farní pomocnice z povolání, čili farní sestry, o nichž se ještě krátce zmíním.

Sídlo tohoto farního výboru jest charitativní kancelář. — Nutno důrazně poznamenati, že pro Katolickou akci musí býti zvláštní kancelář a že tedy u nás budou kanceláře dvě: farní, kde jsou matriky, a kancelář Katolické akce, kde jest kartothéka. První jest státní, druhá církevní, ač nechci tento rozdíl příliš zdůrazňovati. — Tato kancelář se může výborně nazývati kanceláří *farní dobročinnosti*, protože se v ní skutečně soustřeďuje práce pro dobro duše i těla.

Tady konečně se zmiňuji o *farních sestřích* (jmenují se často *charitky*): jsou to pomocnice apoštolátu z *povolání*, na rozdíl od již zmíněných důvěrníků a spolků, které jsou z ochoty. Tyto sestry mají ke svému poslání předběžné odborné vzdělání, mají nebo budou mít jednoduché sliby a věnují se úplně laickému apoštolátu. Opatrují kartothéku, doplňují ji, jsou stále v kanceláři farní dobročinnosti, atd.

Tímto vysvětlením jsme došli opět k dalšímu oddílu, jak zaváděti prakticky Katol. akci: po rozdělení osady (to byl předchozí krok) začneme s ustavením a schůzemi farního výboru.

Jeho činnost jest asi taková: Farář, který

má farní výbor tohoto druhu (nikoli formální radu katolíků, ač by se tak také mohl jmenovat), má již veliký kus práce. Farní výbor (chcete-li rada) sjednocuje a organizuje spolupráci všech katolických složek farnosti. (Chápete, kolik je již tím řečeno?) Hledá nové cesty, ve schůzích rozděljuje práci, předává se nutný podnik od jednoho odboru kompetenci jiného (ku př. najde ošetřovatelka rodinu, kde je otec bez zaměstnání, předá opatření místa sociálnímu odboru, — najde zoufající matku s malými dětmi bez otce: předá charitě, aby opatřila podporu nebo dostala dítě do sirotčince, — najde divoké manželství: předá spolku sv. Františka Regis).

Ve výboru se jedná o pobožnostech, tri-duích, propagaci a agitaci pro ně, a kdo by hned mohl vypočítati, co se všechno samo během času vynoří. (Rozšiřování tisku, ustanovují se akce, které jsou nad rámec farnosti, zprostředkuje se styk s orgány Katolické akce pro celou diecézi, zemi, říši.) Co se vymyká již možnosti nebo dosahu Farní akce, jako pou-ti, společné akce pro školu, styk s charitativními ústavami zemskými, to vše se předá diecéznímu nebo zemskému Svazu charity nebo ředitelství Akce, podle věci.

Technickou část práce farního výboru obstarávají farní sestry.

Přirozeně, že sestavení farního výboru není vázáno formalitami a že vůdčí myšlenkou pro povolání toho neb onoho nového člena, po případě pro opomenutí, jest opravdová práce, schopnost i obětavost. Právě tak volná zůstane — vyjímajíc faráře jako autoritativního předsedu — forma jeho předsednictva.

Uvázne-li jeho sestavení nebo činnost na lidských ohledech, předsudcích a osobních ambicích, jest jeho činnost a tím i s velké části jeho výsledek, ochromen. V něm, jako nikde jinde, musí převládat *duch* vpravdě apoštolský, který není jiný, než *duch evangelia*.

Farní výbor a organizace farních horlitelů a důvěrníků, jakož i farní sestry z povolání jsou součástky, které budou ve všech farnostech stejné.

Ale jako jest obrovský rozdíl mezi velkou městem, městem venkovským a agrární, nebo tkalcovskou vesnicí, jako je rozdíl mezi obyvatelem městského činžáku a majitelem boudy na okraji města, takový bude i rozdíl ve způsobu jednání a postupu těchto činitelů.

K těmto rozdílům přidejme sílu tradice jednotlivých národů i dokonce jednotlivých okresů téže země, jak více méně trpěly určitou odpadovou vlnou, hospodářskou katastrofou, nebo zase jak jsou obdařeny blahobytem, — a představíme si poněkud, jak bude rozdílný postup v různých místech.

S tím počítá také Katolická akce a bylo by illusorní chtít zde popisovat vše, co se na farnosti může nebo má zavést. Třebas jsme dosud v těchto věcech velmi pozadu za jinými zeměmi, přece se již něco pracovalo a myslím, že většinou ty spolky, družiny a jiné podniky, které se již zavedly, budou naznačovat, co je za daných poměrů potřebno a že bude úkolem moudrého duchovního správce oživit, — pokud se to dá, — a využít účelu a činnosti těchto celků.

Jako tedy máme jednotný obraz o systému činitelů na začátku uvedených, jež budou

kostrou celé Akce, jejímž mozkiem jest farní výbor, tak různotvárný obraz s nepopsatelným množstvím možností se ukáže, pokusíme-li se jen upozornit na místa, *kde a jak* se dá působit apoštolátem, který jsme nazvali na začátku *odborným*. Horlité mají činnost i odpovědnost omezenou na svěřené jim části, dům nebo malý blok domů a pod.

Odborný apoštolát

se skládá z osob, které nejsou omezeny místně, nýbrž předmětem své péče. Spočívá ideově na zásadě, že jen ten apoštolát jest pravý, jenž nejen poučuje a pečuje o duši, nýbrž jde cestou *skutků* milosrdenství, ať duchovního nebo tělesného.

Nejdůležitějším momentem z tohoto apoštolátu jest *vnitřní* apoštolát modlitby a oběti. Kněz si opatří co nejvíce opravdu zbožných lidí, kteří se budou za celou akci stále modlit, a vyhledá si mezi nemocnými, chudými a nevylečitelnými obětavé duše, které své bolesti, utrpení a životní strasti budou trpělivě, neradostně, obětovat za apoštolát, aby mu vyprosili co nejvíce milostí. Nikdy ani na okamžik se nesmí zapomenout, že obrácení člověka k Bohu jest dílem Boží milosti, že na ní závisí vše a že prvním apoštolátem jest prosba o ni. Proto výchova k tomuto apoštolátu oběti jest nejdůležitější a nejprvnější.

Hned potom přichází apoštolát *dobrého příkladu*. Máme mnoho nadšených katolíků a veřejných pracovníků, kteří právě celé nadšení vybijí v řečích, podnicích veřejného i apoštolátského rázu, ale nezbývá jim dosti prosté, železné vůle, věrně plnit na prvním místě nábo-

ženské povinnosti a býti nejprve vzorem křesťanských ctností a zachovávání přikázání.

(Pro tento apoštolát se výborně hodí a ihned se zařadí do Akce Apoštolát modlitby, Sdružení smírných obětí, Zbožná jednota sv. Josefa pro umírající, Bratrstvo Srdce Páně, Čestná Stráž, adorační spolky, atd.)

K *vnějšimu* apoštolátu patří všechny dobré skutky, ať již k dobru duše nebo těla. Ač jsem pravil, že jeho činnost jest nekonečně mnohotvárná, přece všude bude potřebí aspoň tohoto trojího druhu apoštolátu: *Charity, školského a tiskového*. K provedení těchto úkolů se ustaví odbory: (Farní odbory) charitativní, školský a tiskový, které budou zastoupeny — jak již řečeno — ve farním výboru a budou jeho výkonnými orgány v mezích jim vykázané působnosti.

Přirozeně, že podle nahoře uvedených krajinných a poměrových rozdílů bude činnost jejich rozličná a že farář zařadí do nich ty jednotky, která na osadě již má a které k něčemu jsou.

Pro orientaci, co vše může spadat pod pojem charity, uvedu příklady, v nichž má farní charita rozvinout svou *soustavnou* činnost:

Chceme-li získat duše, je hlavní zásadou pomoci člověku nejprve buď k zajištěnému živobytí nebo aspoň, pokud je možno, ukázati mu dobrou vůli, aby nabyl důvěry.

Proto patří mezi první úkoly apoštolátu charita a dokud nenabudeme pevného přesvědčení, že *naprosto ničeho nedosáhneme, dokud nepůjdeme k duším královskou a evangelickou cestou účinné lásky čili dobročinnosti, ne*

musíme raději začínat. „Podle skutků jejich poznáte je.“

Do jejího okruhu ve farnosti spadá péče o *nemocné*, aby nebyli opuštěni, aby se jim dostalo lékařského ošetření, obsluhy atd. K tomu jsou vybrány určité ženy z farnic, které buď jsou v takových majetkových poměrech, že nepotřebují výdělečně pracovat a proto se mohou úplně věnovat této péči, nebo jsou to i ženy zaměstnané v místě nebo rodině, které věnují určitou část svého volného času nemocným. O potřebném vzdělání pro ně se zmíním níže, až dojde na odborné kursy. Jejich úkolem bude dohlížet a navštěvovat nemocné, zprostředkovat jim lékařské ošetření (buď pomocí nějaké pokladny nebo farní charity), přiložit obklad, převázat, umýt byt, nakoupit, donést vodu, uhlí, dříví, přestlat, uvařit dětem, a vypravit je do školy a pod. To všechno ovšem nemusí být vždy a všude, nemusí to být denně, někdy jen některé věci z toho je potřeba, na př. tam, kde je větší dcera, která něco z toho už zastane. Jak vidět, jde tu o tak zvanou výpomoc u nemocných. K té stačí v menší farnosti tři, čtyři ženy, které podle svého času a možnosti si vezmou na starost několik nemocných a ty navštěvují buď denně neb ob den nebo týdně a vykonají jim tam potřebné práce. — (Ovšem, že je žádoucí, aby byly ve farnosti po ruce ošetřovatelky, které by mohly úplně ošetřovat těžce nemocné ve dne v noci a neodcházet od nich. U nás jsou takové, ale pro úplně chudé, o něž ve farnosti hlavně jde, jich není. Musila by se tedy charita postarat o jejich výživu.)

Jiný příklad apoštolátu je péče o *chudé*.

Těch je přece ve farnosti většina a proto se jim podle jejich sociálního postavení musí věnovat pozornost, aby se získaly jejich duše. Proto je nutno je *vyhledávat* a pomoci jim nejen na okamžik almužnou, nýbrž je sociálně pozvednout a osamostatnit. Laičtí apoštolové nesmějí tedy jen jim dáti nějakou almužnu, nýbrž musí se s nimi spřátelit, ukázat a mít zájem o jejich bídu a bolesti a stát se jejich důvěrníky, rádci a pomocníky. K tomu zase bude určitá část se věnovat. (Upozorňuji mimochodem, jakou službu zde prokazuje kartotéka, bez níž bychom nevěděli ani o polovici chudiny a to ještě jen namátkou. Podle ní se dovíme o všech chudých a jejich sociálním postavení.) — Do této skupiny laických apoštolů by se dali vhodně zařadit Vincenciáni a spolek Bl. Anežky a pod., které by ovšem musily více se sblížit s lidmi a více péče a pozornosti i porozumění věnovat i duševní bídě a udělovat s almužnou hmotnou i dary vnitřní.

Ruku v ruce s péčí o chudé katolíky jde apoštolát pro *opatřování míst*, služeb a zaměstnání. (Snad by se mohl nazvat sociálním odborem Katol. akce neb pod.) V něm by asi měly místo hlavně muži, kteří by svým postavením nebo vzděláním a známostmi mohli intervenovat v případě nezaměstnanosti, nemoci (pro přijetí do sanatoria, na zotavenou), mohli by poradit, kam se obrátit se žádostí o místo a pod.

K apoštolátu u nemocných se úzce pojí starost o umírající, aby odešli na věčnost v milosti posvěcující. Tato péče je vlastně korunou ošetřování v případě, kdy nemocný nemůže být zachován životu.

Jedním z nejdůležitějších úkolů apoštolátu je péče o *dítě!* Dítě zachované víře a spojené se Spasitelem, je zachováním všeho! I když později snad zbloudí, kořeny zůstávají. Této péči se nejlépe budou věnovat členky Třetího řádu, Mariánských družin a laické katechetky. V *besídkách*, v nichž se střídá rozumně hra s vážným poučením, kde jsou vedeny k sv. svátostem, ke ctnosti a křesťanskému duchu, je místo tohoto apoštolátu.

Jiný směr odborného apoštolátu si všímá (ve velkoměstech) přicházejících *služebných děvčat* pomocí tak zv. nádražní misie, jejíž členky čekají na nádražích a ujímají se těch, které přijely do města za službou a nevědí, kam se obrátit, aby nepadly do nekalých rukou.

Opět jiní se věnují sanování neplatných (před Bohem) *manželství*, nebo vůbec péči o jejich uzavírání, vyhledávající podobné pseudo=rodiny, jimž po vhodné přípravě pomohou odstranit překážky, sjednají dispense a listiny a pod. Největší obtíž, finanční, překoná se pomocí díla sv. Františka Regis.

Jiný druh apoštolátu se věnuje těm dětem, které nejsou pokřtěny.

Zajímavý jest v mnohém směru *apoštolát* dětského koše. Tak se říká totiž výpomoci, která se poskytuje chudičkým matkám, které nemají ani na výbavu pro své novorozené: Půjčí se jim dvě garnitury pro děcko na půl roku, potom opět dvě větší, které, když řádně je udrží v čistotě a pořádku, se jí ponechají.

Drobný, ale přece důležitý je apoštolát pro mladé matky, aby mohly jít v neděli na mši svatou. Spolehlivé apoštolky, které si získaly

jejich důvěry, počkají jim v neděli u dětí, zatím co jdou do kostela, když přijdou, jdou zase do jiné rodiny, kde opět matka může jít na jinou mši svatou atd.

Duchovní směr charitativního odboru dbá o rozšíření *exercičního* hnutí. Šíří jednak poučeni o něm, jednak pečuje o fond, z něhož by se pomáhalo chudším farníkům na duchovní cvičení atd.

Jedním z nejdůležitějších úkolů apoštolátu je péče o *kněžský dorost*. To bude sice popředně *osobní* snahou a úlohou kněze, aby stykem a vzorným, obětavým apoštolským vlivem budil povolání ve svém okolí v chlapcích. Vůbec by mělo být zásadou, že každá osada má tolik hochů vydržovat na studiích, kolik kněží v ní působí. Tato péče se vykonává poučováním matek, pozorným zacházením s ministranty, modlitbou za kněžský dorost, pořádáním sbírek, šířením spisků o kněžství a pod.

Právě takovou povinností katolické farnosti je podpora *misí* cizozemských. Této věci se může věnovat třeba jen jedna osoba, která po případě může v sobě spojit i apoštolát exerciční, nebo jiný příbuzný.

Na *inteligenci* se též nemůže zapomenout. Pro ten apoštolát jsou ovšem povoláni opět inteligenti té které farnosti nebo spíše kraje, kteří by schůzkami, přednáškami, konferencemi a pod. soustřeďovali inteligenci, vyjasňovali různé problémy, předsudky protináboženské, přiměřenou úrovní povznášeli dnešního inteligenta ze začarovaného kruhu subjektivismu k poznání neb ocenění katolického světového názoru.

To jest jen náčrtek různých možností, jak

a kde může zasáhnouti apoštolát tělesné a duchovní dobročinnosti, které se mění podle potřeb místních a poměrů. Mohl bych ještě upozornit na apoštolát pro jinověrce, pro vystěhovalce, pro učedníky, pro propuštěné trestance, pro potírání nemravné módy, atd., atd.

Přirozeně, že k celé této činnosti je *nutně potřeba* aspoň nějakého předvzdělání. Tomu budou sloužit

kursy,

které ovšem nebude mít každá jednotlivá osada pro sebe, nýbrž které čas od času uspořádá vyšší jednotka Katolické akce v některém větším městě, kam si pošlou duchovní správcové své laické apoštoly. V těchto kursech, delších neb kratších podle věci, o niž jde, se jim dostane základního poučení o cíli i postupu a taktice v tom kterém apoštolském úseku. Takové kursy jsou na př.: besídkářský, katechetský, varhanický, kolportérský, ošetřovatelský, novinářský, atd.

Vše uvedené spadá pod pojem charity, vše má být zastoupeno ve farním výboru.

Odbor spolkový, tiskový a školský uvádím jen pro úplnost, ale vylíčení jejich činnosti by mohlo nutnou stručností uškodit jejich důležitosti. (Zábavy, biografy, akademie, knihovny, protesty, intervence atd.)

Vraťme se tedy k praktickému postupu: Farář si ustavil *farní výbor*. Jest tedy dalším krokem jeho činnosti v pravidelných schůzích *stále orientovati* své apoštoly o tom, co se děje v náboženském ohledu ve světě, aby naši apoštolové měli stále dost povzbuzení, chuti a odvahy, aby byli zběhlí a připravení pro

odpovědi a informace, a tím imponovali okolí.

A potom si začne *pomalou*, jak to místní nutnost sama vyžaduje, tvořit některé druhy apoštolátu, pokud k nim má vychované lidi.

Tím jsem co nejstručněji vylíčil obraz soustavné činnosti katolické, která sice není tak viditelná, jako jednotlivý podnik, nepřináší tak nápadné radosti a vítězství, ale zato její plody jsou trvalejší a spolehlivější.

Ale jedno jest jisto: Celá práce, celý duch její, radostný, skleslý, silný nebo slabý — *vše konečně závisí od kněze!* Od jeho osobnosti, od jeho obětavého, kněžského ducha. A tohoto ducha může v knězích vzbudit jen Ten Duch, Stvořitel, který naplňuje okrsek zemský; jen ze spojení s Ním vyrůstá všechna činnost, která se rozlévá pak do srdce celého apoštolátu.

ŽIVOT A SKUTKY SV. JANA MARIA VIANNEY.

Studie šly těžko, neboť nebylo dostatečné průpravy, žáci si často tropili z váhavosti jeho posměch, ale učitelé byli dojati jeho nelíčenou zbožností, kteráž konečně překonala i posměvačné spolužáky. Již byl blízek sv. kněžství, když Napoleon znova sbíral mládež francouzskou, aby ji vedl na světové jatky. Sv. Vianney odveden, ač byl zanesen v seznamu studujících theologie, kteří měli býti osvobozeni. Smutně kráčel k určenému stanovišti. Neznámý muž přidruží se k němu a ptá se ho po příčině zármutku. Sv. Vianney otevřel srdce dokořán. Cizinec pokynul smutnému rekrutovi a vedl ho přes lesy pěšinkami do osamělého domku, kdež byl přijat od zbožných mladých manželů. Cizinec nenadále a nevysvětlitelně zmizel. Druhého dne odveden do vesnice Noes, kdež podle jménem Jerôme vyučoval a bydlil u ženy paní Fayotové, „nad níž krásnější duše nepoznal“.

Po 14 měsících nabídl se mladší bratr jeho za náhradníka na vojnu a sv. Vianney rozřehnal se s učitelstvím svým. Obdarován opouštěl úkryt svůj. R. 1813 pod vůdcovstvím Balleyovým pokračoval v theologii. Přišla zkouška; sv. Vianney pomaten dával odpovědi zcela nesouvislé, slabá jeho paměť opustila ho nadobro. Jediné co mohl Balley pro něho vymoci bylo, že druhého dne opakoval zkoušku před gen. vikářem, kterýž byl dobrým výsledkem překvapen.

Pokračování.

„Poznáním k pravdě“ čís. o 16—32 str. vychází měsíčně v nakladatelství Kropáč & Kucharský, Praha I. Konviktská ul. č. 5. Jednotlivé čís. Kč. 1.-. Předplatné na 10 čísel Kč 10 - i s poštovným. — Používání novinových známek povoleno Řed. pošt. a telegr. pod č. 188 682 | VII. 30.